

Člověk na Zemi

Literatura:

Beazley, M.: Anatomie Zeme. Mladé letá, Bratislava 1988, 129 s.
Briggs, D. a kol.:

Horká, H.: *Výchova pro 21. Století. Koncepce globální výchovy v podmínkách české školy.* Brno: Paido, 2000

Kol.: *Projekt WILD.* Břeclav :Moraviapress, 1993,

Kvasničková, D.: *Základy ekologie.* Praha: Fortuna, 2000.

Machalová M., Chalupa P., Horník S., Novák S.: *Didaktika vlastivědy I. díl. Příroda, lidé, hospodářství.* Brno, 1996, 97s.

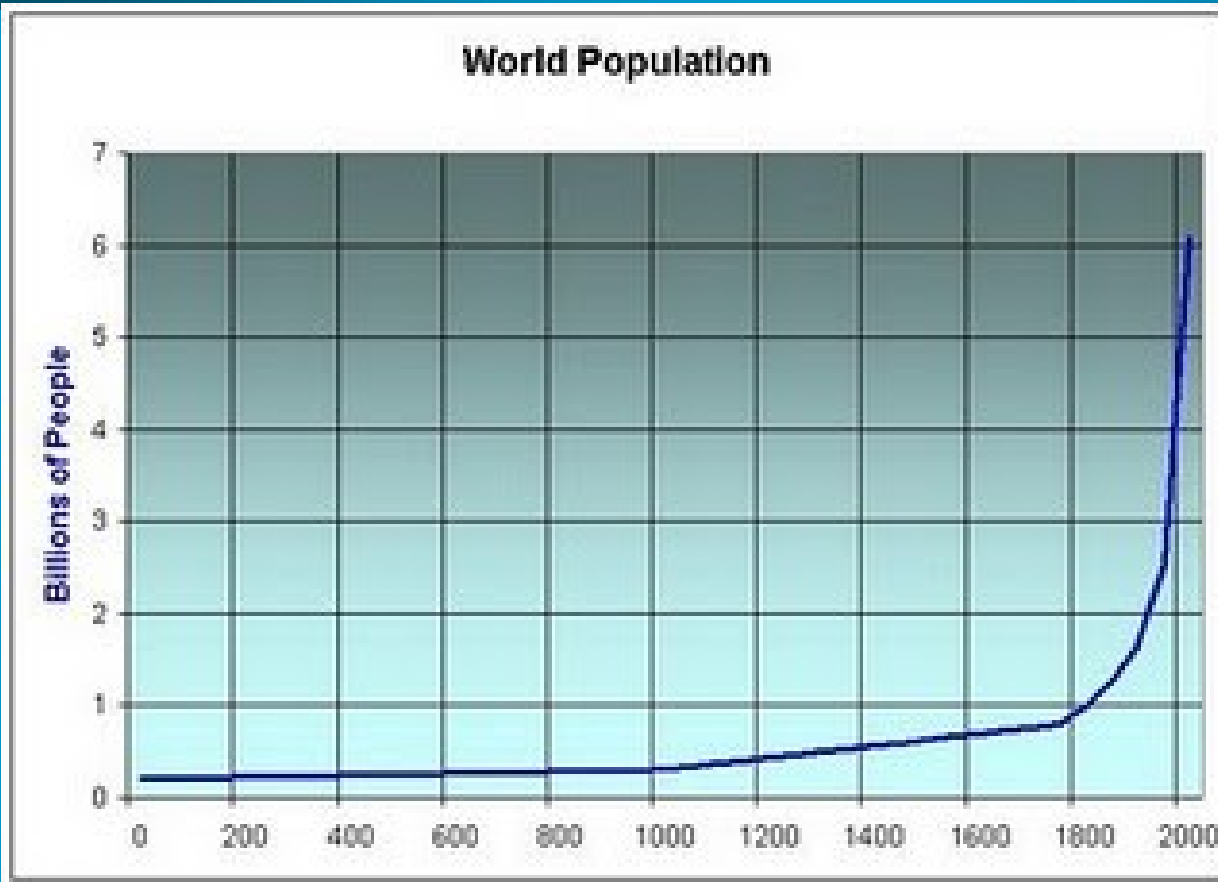
Máchal, A.: *Průvodce praktickou ekologickou výchovou.* Brno: Rezekvítek, 2002.

Storch, D., Mihulka, S.: *Úvod do současné ekologie.* Praha: Portál, 2000.

Člověk působí na Zemi

- Růst počtu obyvatel – do 18. stol. n. l. stoupal počet obyvatel zvolna (vysoká úmrtnost – války, hladomory, epidemie) od počátku našeho letopočtu do 19. stol. vzrostla světová populace z 250 mil. na 1 mld.
- Následný hospodářský a sociální rozvoj, plánování počtu dětí, lepší úroveň zdravotní péče vede k demografická revoluci ve 20. st.
- Rozvinuté státy - snížení přirozeného přírůstku, prodloužení střední délky života na rozdíl od rozvojových zemích kde vysoký přirozený přírůstek pokračuje
- Populační opatření: Čína „politika jednoho dítěte“ – snížení rychlosti početního růstu obyvatelstva, ale také jeho stárnutí

Hrozba přelidnění na Zemi

Hrozba přelidnění na Zemi

- ◆ 1950 – 2,5mld, 1998 – 6mld, dnes – 6,7 mld, odhad 2050 9,4mld
- ◆ Obyvatelstvo je nerovnoměrně rozmístěno - tlak na půdu, nedostatek potravin, koncentrace odpadu, chudoba, kriminalita, občanské nepokoje
- ◆ V současnosti Zemi jako celku nehrozí přelidnění, největší přírůstky jsou ale v nejchudších zemích, kde růst počtu obyvatel není spojen s ekonomickým rozvojem
- ◆ Nepodaří-li se zvládnout situaci v těchto zemích, to znamená udržet přírůstky populace na nynějších hodnotách, vzroste počet lidí Země na 14 miliard.

Nedostatek potravy

- ◆ "Z více než 6-ti miliard lidí na Zemi má zhruba 1 miliarda lidí méně potravin, než je nezbytné biologické minimum.
- ◆ Chronickým hladem trpí zhruba 500 milionů až 1 miliarda lidí.
- ◆ Každoročně se narodí 24 milionů dětí s podváhou.
- ◆ Okolo 13 milionů lidí ročně umírá z příčin spojených s hladem. V přepočtu to znamená, že každý den zemře hladem 35000 lidí. Většinu z nich tvoří děti."

Vliv nemocí

- ◆ Střední délka života, někde i pod 40 let.
- ◆ TBC zlikvidována, ale přesto kvůli přesunům obyvatelstva se do Česka opět dostává
- ◆ Chřipky zabily v historii více lidí, než kolik jich zahynulo ve světových válkách
- ◆ Klesá ostražitost před infekčními nemocemi - AIDS přes 5 mil. nakažených v JAR, jinde řády desítek procent i až 50 %, léky na mírnění následků jsou pro většinu chudého světa nedostupné,
- ◆ Nedostatečná či chybějící zdravotní péče a osvěta.
- ◆ Vztah církve k ochraně přede početím a tím i ke snižování počtu nakažených
- ◆ Masivní přesuny obyvatel – cestovní ruch, turismus, imigrace

Ohrožení člověka přírodními katastrofami

- ◆ Ztráty na životech, materiální škody
- ◆ Dnes lepší vědecké a technické vybavení, stále nelze vše s dostatečným předstihem předpovědět
- ◆ Zemětřesení, výbuch sopky, povodně, atmosférické bouře, tsunami
- ◆ Kolem roku 1800 existovalo pouze jediné město, které mělo více než milión obyvatel - Peking. V současnosti na 400 městských oblastí s alespoň jedním miliónem obyvatel.
- ◆ Mnohem rozsáhlejší a nákladnější infrastruktura – komunikace silniční, železniční, potrubní, energovody, letiště, přístavy ....
- ◆ Celkově je člověk a jeho výtvořiny mnohem zranitelnější

Globální migrace lidstva

- ◆ Na začátku 21. století je na světě každý 35. člověk běžencem. Pokud by všichni tito lidé žili na jednom místě, vytvořili by pátý nejlidnatější stát světa.
- ◆ Migrace se dotýká každé země – buď jsou zeměmi původu, přestupními anebo cílovými.
- ◆ V roce 2050 dosáhne počet obyvatel Země zhruba 9 miliard. Jejich rozložení bude ovlivněno především obyvatelným prostředím - klimatické změny by mohly rozšířit oblasti úrodné půdy a zároveň ohrozit dosavadní populační centra
- ◆ Potřebujeme změnu pohledu na člověka, průmysl, energie i pojetí kultury. Další desetiletí budou jedním z nejdynamičtějších období lidské historie a lehce se mohou stát jedním z nejtrafičtějších.

Zásoby energie pro další rozvoj lidstva

- ◆ Spotřeba energie stále roste – vyšší životní standard, vyšší aktivita průmyslu, zvyšující se doprava, vyšší hygienické a zdravotní standardy ....
- ◆ 19. století – uhlí, 20. století – ropa, 21. století ??????
- ◆ Nutné úspory, upřednostnit ekologické postupy, alternativní zdroje energie.
- ◆ Vodní elektrárny, geotermální energie, výroba energie z biomasy, solární a větrné elektrárny, energie příboje a přílivu oceánu. (solární panely na MU)

atmosphere

ment, or
is released
oving the
milar
ergy
of this
ected
reaches
ned by
ere the
eated

from

This solar power station uses the Sun's energy to provide electricity. Large mirrors reflect the Sun's rays onto a central boiler.

Plants use light energy from the Sun to produce food. Special pigments called chlorophylls absorb the Sun's energy and convert it to chemical energy, which is used to make sugars from carbon dioxide and water. This is called photosynthesis.

Wind power is increasingly being used to harness the energy of the atmosphere. These windmills in Altamont, California, each have a three-bladed propeller.

The steam engine illustrates how heat energy can be converted into movement. Coal is burned to heat up water and produce steam, which drives pistons to turn the wheels.

The mirrors are mounted on movable frames and track the Sun across the sky.

ater

Udržitelnost současné konzumní společnosti v populačním i spotřebním růstu

- ◆ Obrovský rozvoj trhu v polovině minulého století vedl ve většině vyspělého světa ke změnám ve směru vývoje společnosti – postupně se vyvinula společnost, kterou dnes můžeme označit jako konzumní.
- ◆ Jejími hlavními, avšak do značné míry těžko rozeznatelnými znaky jsou nestřídmost, nesoběstačnost a neustále rostoucí spotřeba.
- ◆ Tento stav se však týká jen asi 1/5 světové populace, zatímco zbytek populace řeší problémy zcela opačného charakteru.

Udržitelnost současné konzumní společnosti v populačním i spotřebním růstu

- Konzumní styl života způsobuje dysfunkce ve společnosti, dopady působení takové společnosti na prostředí v němž žije a dopady na ekonomiku jednotlivých zemí i na ekonomiku globální.
- Výrazně a živelně se zvyšuje spotřeba všeho. Spotřeba energií, surovin a produktů. Automobilismus, masivní letecká a námořní doprava.....
- Neustále přibývá odpadů, protože přibývá i jejich zdrojů Prodávát pitnou vodu v plastových lahvích je fakt, který se kdysi publikoval v literatuře sci-fi, líčící Zemi po globální katastrofě.
- Řešení – střídmost, zvyšování technologické úrovně, zodpovědnost za budoucnost?

Charakteristika globálních problémů lidstva

- **Intersociální problémy**, jsou spojeny se zásadním střetem zájmů různých společenských a ekonomických skupin a systémů:

problém války a míru (včetně možných jaderných, chemických a biologických konfliktů a katastrof),

problém překonání sociálně ekonomické zaostalosti méně rozvinutých (rozvojových) zemí,

problém mezinárodní zadluženosti, problém změn mezinárodních ekonomických vztahů

Charakteristika globálních problémů lidstva

Ekosociální problémy, pramení z porušených vazeb mezi přírodou a lidskou společností (relace člověk - příroda):
populační problém,
potravinový (nutriční) problém,
surovinový a energetický problém,
ekologický problém

Charakteristika globálních problémů lidstva

Antroposociální problémy, týkají se budoucností člověka, většinou zahrnují kategorie problémů označované jako:

všelidské problémy sociální, humanitární a kulturní,
problém absolutní chudoby ,
problém šíření epidemií a drogových závislostí,
problém nekontrolované mezinárodní migrace
problém terorismu

Děkuji za pozornost